

Kryštof Šťastný

V jakém světě si přeji žít?

Kategorie C

4. ročník

20 let

Obchodní akademie, Hotelová škola a střední odborná škola, Turnov,
Zborovská 519, příspěvková organizace
Zborovská 519
511 01 Turnov

Mgr. Jana Srnová

481 319 131

jana.srnova@ohsturnov.cz

V jakém světě si přeji žít?

Těžko říci, zda si člověk běžně zformuluje v hlavě tuto otázku takto konkrétním způsobem. Je však více než jisté, že každý z nás se daným tématem více či méně zabývá. Je tomu hlavně z důvodu, kterému já sám přikládám největší váhu v rozdílu mezi člověkem a zvířetem. A to díky schopnosti lidí snít. Díky této schopnosti a daru se touto myšlenkou vlastně neustále zabývá každý z nás. Máme nějaké představy, co bychom chtěli vlastnit, nebo jací bychom chtěli být. A tím, i když nezáměrně, vlastně přemýšlíme i o světě. O světě, kde máme nějakou roli. O světě, ve kterém bychom chtěli žít.

Téma této úvahy však pojmu velmi subjektivně. Má výchova, povaha, pohlaví, tělo, zkušenosti, prožitky a tisíce dalších věcí určují můj pohled na svět. Každý z nás má svůj naprosto unikátní pohled. Proto bych se nerad následujícími řádky někoho dotknul. Vše, co zde budu psát, bude postaveno na mých hodnotách, které se pravděpodobně liší od vašich hodnot. Není kvůli tomu třeba ztotožňovat se se subjektivními úvahami mé mysli. Nyní už však přenesu pozornost rovnou ke zpytování vlastních hodnot a pohledu na svět.

Je jen jeden problém, který беру jako naprosto klíčový k tomu, aby se svět stal takovým, jakým bych chtěl, aby byl. Tím problémem je strach. Možná si několik z vás řekne: „Jak by mohl můj strach jakýmkoliv způsobem ovlivnit tento svět? To je fakt hloupost.“ A ve své podstatě máte asi pravdu. Nikoliv však v případě, že ke strachu přistupujete tak jako já.

Co je tedy strach? Nejdříve se musíme naučit rozlišovat strach a strach. Jedna část strachu je nám naprosto přirozená. Je to ten typ strachu, který ucítíte, když stojíte vysoko na útesu a hledíte na tříštící se vlny hluboko pod sebou. Je to strach, který vás přinutí sundat nohu z plynu, když vám ručička na tachometru překročí 200 km/h. Je strachem, který vychází z pudu sebezáchovy, tudíž obavy ze smrti. Tento druh strachu má každý z nás naprogramovaný v mozku po milióny let vývoje člověka. Je nutný k přežití. Ale k přežití té vaší tělesné stránky. Příliš se netýká společnosti. Samozřejmě, že do ní mírně zasahuje, ale ne v takové míře jako druhý typ strachu, který je naučený.

Je to strach, jenž není postavený na našich potřebách pro přežití, ale na konvencích společnosti. Jak tento strach vzniká? To je poměrně zajímavá otázka.

Strach naučený vzniká podobně, jako když vychováváte svého psa. Vašemu psovi je poprvé úplně jedno, kde vykoná potřebu. Představte si situaci, kdy přijdete po dlouhém dni z práce ke svému novému společníkovi a on vás uvítá vrtěním ocasu a spokojeným štěkotem. Náhle ucítíte zápach. Netrvá dlouho a brzy vám dojde, že v obývacím pokoji je uprostřed koberce nálož stráveného krmiva za poslední den. Vaše reakce? Psa potrestáte. Pes si to pravděpodobně zapamatuje. Spojí si své umělecké dílo na koberci s bolestí. V tomto případě s fyzickým utrpením. Až přijdete druhý den domů, ihned poznáte, jestli vám pes přichystal další výtvar své kreativity či nikoliv. Pokud vás přivítá štěkotem a ocas mu bude létat ze strany na stranu jako „skejták“ na u-rampě, můžete být v klidu. Pokud se však třese a ocas má schovaný kdesi pod sebou, je nadmíru jasné, že váš koberec utrpěl další škodu. Tomuto procesu říkáme ochočování nebo také výchova. Obecně to nazýváme domestikací. (Slovníkový význam slova domestikace se mírně liší, vztahují však slovo domestikace k vytváření existenciální závislosti na společnosti. Slovo „výchova“ mi v tomto směru nepříjde dostatečně silné.) Jsou lidé domestikováni?

Podívejme se na děti. Jejich bezstarostnost a hravost jim snad každý dospělý trochu závidí. Všichni jsme bývali stejní. Moc nás toho netrápilo. Jídlo jsme měli a kam složit hlavu také. Tím nám opadal strach vrozený. Nemuseli jsme se strachovat o to, zda je naše fyzická schránka v nebezpečí. Skoro nic nám nehrozilo. Každodenní jídlo jsme občas proložili hrstí písku z pískoviště a bylo nám skvěle. Rosteme však více a více. Náhle přichází zlom. Zlom, kdy začínáme chápat, že naše chování není přijímáno společností, ve které se nacházíme. Dejme příklad. Dítě si spokojeně hraje s nádobím po babičce, které používala už babiččina babička, a samozřejmě nevidí v tomto případě žádnou hrozbu. Spokojeně dává z porcelánových hrníčků napít svým dvěma plyšákům a zpívá si u toho znělku nějakého večerníčku. Náhle do místnosti vchází maminka dítěte. Hysterický řev a několik ran vařečkou přichází v podstatě vzápětí. Dítě neví, za co bylo potrestáno, není schopné to pochopit, protože jeho záměrem nebylo danou věc rozbít ani komukoliv ublížit. Nechápe reakci své matky a nechápe, proč tvor, který ho jindy pusinkuje, když si hraje s legem, mu náhle působí bolest. Je ukřivděné a bolí ho zadek. Vzniká první emoční rána. Emoční rána, která už nikdy nezmizí. Bolest se propojí s pocitem a vypálí se dítěti hluboko do paměti. Domestikace lidí v praxi. V mém ideálním světě hru nenaruší strach z trestu!

V průběhu života jsme neustále trestáni společností. Ať už oprávněně, nebo neoprávněně. Nechci tvrdit, že výchova je špatná. To v žádném případě. A nebudme teď uraženi na své okolí za to, že nám toto způsobilo. Naši rodiče to přece jinak ani neumí. Dělají to, co si myslí, že je správné a z jejich pohledu to opravdu správné je. Pokračujeme

však dále. Tresty přicházejí za špatná slova, skutky a další počiny každého člověka. Při každé příležitosti vidí člověk reakci svého okolí. A cítí také svoji reakci. I když už odpadne fyzická část bolesti, stále jsme trestáni po psychické stránce. Každá naše akce týkající se společnosti, vyvolá reakci, často špatnou reakci. Každá špatná reakce způsobí emoční ránu. Časem máme tolik duševních ran, že přestáváme cítit. Všude vidíme jen bolest a strach. Proto je tolik lidí neschopných lásky. Lidí, co se bojí, že jim bude ublíženo. Vždy je to postaveno na zkušenosti z minulosti. To je strach. Strach domestikovaných. Ve světě, v němž bych chtěl žít, strach neničí lásku.

Tento druh strachu se totiž promítá do našeho života. Do všeho v našem životě. Následně se bojíme některých věcí jen proto, že kdysi v minulosti měly velký dopad na naši emoční stránku. Dokonalým příkladem jsou vztahy. Představme si teď situaci, která se stala, jak se s oblibou říká, když nechcete čtenáře konfrontovat s tvrdou skutečností vlastního zážitku, mému známému. Když mu jeho bývalá přítelkyně utekla se svým bývalým partnerem, bolelo to. Trvalo několik dní, než se pořádně vzpamatoval. Teď má novou a naprosto úžasnou přítelkyni. Nedávno mu však oznámila, že jí napsal její bývalý partner, protože by ji rád po dlouhé době viděl a popovídal si s ní nad kávou. Jeho reakce? „No to si snad děláš p*del?!” Proč k tomu asi tak došlo? Otevřela jednu z emočních ran. Ránu, za kterou nemůže a která je pouze jeho problém. I přesto, že jí naprosto věří a ví, že by ho nikdy nepodvedla. Bolest, kterou ucítil, byla stejně silná jako tenkrát. A nad jeho racionálním myšlením naprosto převládl strach. Strach, který promítal do zloby a zklamání. Strach, který mohl hodně ublížit jejich vzájemné důvěře a sdílenému vztahu. Jak tedy tomuto předcházet? Jak se zbavit toho domestikovaného strachu a pohlížet na věci v novém světle?

Je pouze jedno řešení. Druhý den si celou situaci párkrát přehrál v hlavě. Přemýšlel, proč zareagoval tak, jak zareagoval, a proč by někdo volil úplně jiný postup. A světe div se, přišel na to. Emoční rána nebyla zahojená. Byla schovaná hluboko uvnitř a bylo ji třeba vyléčit. Ale jak? Odpuštěním. Zdánlivě jednoduché, že? Ale tak jednoduché to není. Musel se vrátit zpět v myšlenkách. Zpátky k oné události a odpustit své bývalé partnerce, že to udělala. Není to jednoduché. Zabralo to hezkých pár minut, než si konečně řekl, že je vše vyřešeno. Jizva zůstane. S jizvou zůstane i ponaučení. Jedno se však změní, a to, že je emoční rána zahojena. Není spojená s žádným pocitem. A díky tomu může s čistým svědomím své stávající partnerce umožnit onu schůzku bez toho, aby ho požíraly vlastní výčitky a pocit selhání.

Toto chování si můžeme vztáhnout na každou naši zápornou emoci, kterou cítíme k lidem kolem. Děti jsou zvyklé si odpouštět. Sem tam se poperou na pískovišti a kolikrát k tomu nepotřebují ani pádný důvod. Matka jednoho běží za matkou druhého a zuřivě se s ní hádá, zatímco děti si spolu za chvíli zase hrají, nehledě na rozhořčení obou matek, které jsou pak často uražené ještě několik let jedna na druhou. A ty dvě děti? Kdoví, třeba spolu jednou založí rodinu. Ironie, že?

Nyní jsme si rozdělili druhy strachu na strach vrozený a strach domestikovaný a došli jsme k tomu, že k odstranění ran způsobených strachem je třeba odpuštění. Odpuštění je nedílnou součástí světa, ve kterém bych se cítil dobře.

Dalším podstatným bodem mého ideálního světa je láska. Nebudu se snažit vysvětlit podstatu lásky. Tisíce lidí už napsalo své názory a tisíce lidí se neshoduje. Nejsem žádný slavný filozof a tak vám rád ponechám vaši představu o lásce. Možná vás ale zaujme můj pohled na toto téma. Opět si lásku rozdělíme na dva druhy.

První druh nazveme láskou vrozenou. Když se narodíte, milujete. Milujete sebe. Tak jako každé zvíře miluje sebe. Je to ta nejčistší láska bez emočních ran. Malým dětem je jedno, jak vypadají nebo jak se chovají. Nemají žádné emoční rány, na kterých by mohly stavět

svůj názor na sebe. Takové dítě miluje. Miluje bezpodmínečně. Miluje sebe a díky tomu je schopné milovat i své bližní a další děti nebo dospělé. Časem však získává rány. Rány, které bolí. „Máš moc velké uši.“ „Tohle nedělej!“ A v průběhu života je jich čím dál více. Náhle začne ten malý človíček zpochybňovat sám sebe. To, čemu ti moudří dospělí říkají hledání sebe samotného, je vlastně zpochybňování vlastní existence a hledání cesty v bolesti. Ano, dítě opravdu začíná hledat cestu až po pár měsících svého života. Není to však uvědomování si svého já, jak tvrdí studovaní lidé, jedná se o hledání svého já ve společnosti zkažené strachem a bolestí. Trošku depresivní, uznávám. Někdy je ran tolik, že člověk začne zpochybňovat sám sebe. Začne nenávidět sám sebe. Ztrácí kontrolu nad svými emocemi a to se promítá i do života lidí kolem.

Následuje láska sociální. Láska, vycházející z lásky vrozené. Je to láska mezi jednotlivými lidskými bytostmi. Jde o vztah vycházející z lásky obou jedinců k sobě samým. Taková symbióza dvou lásek. Je tu však háček. Jak můžete opravdu milovat, když oba jedinci mají tisíce emočních ran doplněné zničující dávkou strachu z bolesti. Lidé jsou pomýlení. Říkají, že láska bolí. Neuvedomují si, že to, co bolí, je jejich strach. Strach z emočních ran, za které může společnost a domestikace. To se pak promítá do vztahu obou partnerů. Jejich mindráky a nespokojenost sama se sebou se promítá do všeho, co dělají. Ta pravá bezstarostná a ryzí láska je schovaná za obrovským oblakem bolesti a strachu z ní vyplývajících. Nevědí, jak s tím naložit. Uzavírají se sami do sebe a vytvářejí další a další emoční rány. Někdy je těch emočních ran tolik, že si raději vezmou svůj život, to nejcennější, co mají, protože nevědí, jak bolest vyléčit. Nechápou svou podstatu. Ztratili lásku k sobě samému a s ní i lásku k druhým lidem.

Možná je trochu složitější obsáhnout tyto myšlenky do jednoho názoru a opravdu si něco z této úvahy odnést. Dejme si náš poslední příklad a vše si shrňme. Opět to bude nejlepší přítel člověka. Na psech je jedna úžasná věc. Psi odpouštějí. Nezačnou vás nenávidět jen proto, že jste mu dali novinami po čumáku. V tu chvíli se bude tvářit naštvaně a uraženě. Ale věřte tomu, že vás druhý den bude vítat se stejným nadšením jako dnes. I přesto, že jste mu ublížili, odpustí vám. Jeho lásku tím rozhodně nezničíte. Nemluvím tu o týraných zvířatech. Týrané zvíře bude plné emočních ran a možná dokonce neschopné milovat po určité době. Proč? Kvůli strachu. A s lidmi je to přesně tak, s tím rozdílem, že odpouštění je často opomíjeným lékem a to i přesto, že s ním pracují snad všechna náboženství.

Myslím, že už není třeba mou myšlenku rozvádět do dalších detailů. Přál bych si svět, kde lidé odpouštějí, kde lidé nejsou omezeni strachem ze sebe samého a strachem z ostatních lidí. Ve světě, kde se lidé tolerují navzájem. Ve světě, kde emoční rány neurčují, to, kým jsme. Pak by lidé věděli, jak se vyhnout sebedestrukci, která zasahuje do dění na celém světě, ať už jsou to osobní problémy nebo velké mezinárodní spory. To je svět, ve kterém bych chtěl žít.